

PUTOVANIE RELIKVIÍ 26. 9. - 15. 12. 2019

„Milosrdná láska získava svet!“ sv. Vincent de Paul

SV. VINCENT A JEHO LÁSKA K VÄZŇOM, GALEJNÍKOM, OTROKOM

Sláva veliteľa galejí Filipa de Gondi a jeho flotily sa vznášala nad oceánom biedy, utrpenia a krvi galejníkov. Práve oni, galejníci, pobádaní údermi korbáča neľútostných dozorcov, námahou svojich ramien poháňali lode, nad ktorými pyšne povievala vlajka s kvetmi ľalie. Bol to hrozný osud ľudí XVI. a XVII. stor. odsúdených na galeje. Možno k nim len porovnať koncentračné tábory XX. stor. Štát zodpovedal za strašnú situáciu tisícok ľudí odsúdených dožiť život na galejach. Žiadne námorníctvo sa nemohlo oslobodiť od tohto prízraku, kým vývoj plachtenic a neskôr parného stroja neumožnil nahradiť ľudské ramená ako pohonné sily. Tento strašný osud začal, keď odsúdeného zavreli do parížskej väznice, kde čakal na sformovanie reťaze, s ktorou mal byť odsunutý do prístavu. Tu hádzali odsúdencov do zapáchajúcich špinavých dier, v ktorých ležali spútaní po dvoch, vyhladovaní, trápení horúčkou a hmyzom. Na lodiach sa ich polohovanie nezlepšilo. Čakali ich tu nekonečné dni ťažkého veslovania pod páliacim stredozemným slnkom alebo v daždi a lejaku, pod rýchlym korbáčom neľútostných a krutých dozorcov. Najhoršie asi bolo to, že nemali nijakú právnu ochranu. **Rozsudok na dva-tri roky galejí bol predlžovaný donekonečna následkom neporiadku, ktorý vládol v úradoch, a podľa potrieb flotily - pretrvávajúce vojny.**

Vincent začal navštevovať parížskych galejníkov roku 1618. Jeho srdce ustrnulo od zdesenia pri pohľade na túto nevýslovnú biedu. Sestrám spomínal:

„Aké je to šťastie, sestry moje, môcť slúžiť tým biednym väzňom, ponechaným v rukách ľudí, ktorí nemajú s nimi zľutovanie! Videl som, že s tými úbohými ľuďmi zaobchádzajú ako so zvieratami. Vzbudilo to súcit u Boha.“

Vincentov súcit nikdy nebol prázdny a nečinný. Hneď začal hľadať spôsoby, ako im uľahčiť v ťažkej situácii. **Ak nebolo možné zlikvidovať zlo, bolo ho treba aspoň mierniť.** Cez biskupský list vyzval veriacich vo farnosti o spoluprácu pri zmierňovaní osudu odsúdencov. Vyjednal, že ich premiestnili do lepšej väznice, kde sa im dostalo aj viac stravy. Videl nielen materiálnu biedu, ale aj duchovnú, preto pokračoval v návštevách väzníc, kde horlivo kázal. Jeho kázne sa dotýkali ich srdca, tak sa väzni úprimne obracali, bez nádeje na konkrétnu odmenu v podobe oslobodenia. V tom roku šiel zaniest slová útechy aj do Marseille na lode. Z tohto obdobia sa traduje príbeh o Vincentovi, ktorý po určitý čas zastupoval pri veslách nejakého vyčerpaného odsúdencu, aby mu ušetril niekoľko úderov korbáčom.

Pánovi de Gondi a kráľovi sa **Vincentove iniciatívy a jeho obetavá činnosť páčili, preto bol od roku 1619 menovaný do nového úradu generálneho duchovného správcu**

galejí. S platom a s hodnosťou dôstojníka. **Bol to prvý úrad, vďaka ktorému svoju charitatívnu činnosť rozšíril na celú krajinu, nielen na území majetkov de Gondi.** Rozsah jeho kompetencie sa týkal jedine odsúdencov, ktorí si už odpykávali trest na galejach. Netýkal sa tých, čo boli v parížskom lazarete pre galejníkov, kde čakali na premiestnenie do Marseille, pretože všetky väzenia hlavného mesta podliehali hlavnému prokurátorovi a nie veliteľstvu námorníctva. Napriek tomu sa **Vincent usiloval zlepšiť ich osud.** Projekt stavby nemocnice sa neuskutočnil pre nedostatok peňazí.

Roky 1625-1632 sa o galejníkov staralo veľa súkromných osôb a združení, zvlášť Spoločnosť Najsvätejšej sviatosti. Jej členovia bojovali proti zneužívaniu odsúdencov, najmä proti bezprávnemu predlžovaniu ich trestu. Starali sa o zlepšenie zaobchádzania s nimi, kupovali pre nich teplú stravu a lieky, lebo ich krmili len chlebom a vodou. Zaistili im tiež duchovnú službu kaplána. Na čo žiarlili parížski farári, ktorí si mysleli že majú na starosti trestancov na svojom území a tak Spoločnosť Najsvätejšej Sviatosti museli svoju prácu medzi väzňami ukončiť.

Vincent pozoroval vratkosť duchovnej a materiálnej služby galejníkom. Svedčí o tom vybavenie ďalšej zmeny väzenia v roku 1632: galejníkov umiestnili v bašte starých obranných hradieb na ľavom brehu Seiny a list Lujze de Marillac z tohto obdobia, kde sa zamýšľa nad možnosťou, či by sa charitatívne Bratstvo pri farnosti sv. Mikuláša de Chardonnet nemohlo starať o galejníkov tejto farnosti:

„Kresťanská láska k väzňom je neporovnateľnou zásluhou pred Bohom. Je veľmi dobré, že im pomáhate a robte to podľa svojich možností aj naďalej, až kým sa mi nenaskytne príležitosť navštíviť vás, čo by malo byť o dva-tri dni. Porozmýšľajte, či by sa im aspoň na nejaký čas nemohla venovať Charita pri sv. Mikulášovi. Vy by ste im pomohli peniazmi, ak ešte nejaké zostávajú. Čo robiť? Je to ťažká vec, preto len tak voľne predkladám tento nápad.“

Pokus nedopadol asi veľmi povzbudzujúco. V nasledujúcich rokoch sa neurobilo veľa. Bola nejaká intervencia zo strany spoločenstva Bons Enfants, urobili niekoľko misií pri odchode „reťaze väzňov“ do Marseille a dobročinné osoby vykonali niekoľko príležitostných návštev vo väznici. Vincent musel byť veľmi opatrný, lebo parížski farári boli nedôverčiví aj voči Misijnej spoločnosti. Zmena nastala až v roku 1639 po udalosti, ktorú Vincent považoval za znamenie Prozreteľnosti.

Bývalý finančný správca a prezident Daňovej komory pán Cornuel poručil vo svojom testamente ročnú rentu 6 000 libier na pomoc galejníkom. Zasa boli problémy s rodinou, ktorej sa to veľmi nevidelo. Vincent musel s nimi viesť trpezlivé rokovania. Nakoniec sa dohodli. **Určili nevyhnutnú sumu na zaistenie požadovaného dôchodku, ktorý priznali Spoločnosti DKL pre službu galejníkom.** Vincent dosiahol aj príplatok 300 libier ako náhradu pre kňazov tej farnosti, za duchovnú pomoc galejníkom. Aj keď sa to mnohým nepáčilo, Vincent si stál za svojím a tým likvidoval hnev a bývalých protivníkov menil na spojencov.....

JEDNA Z NAJŤAŽŠÍCH A NAJNEBEZPEČNEJŠÍCH ÚLOH...

V roku 1640 sa DKL dali do práce. Dve alebo tri si vzali na seba veľmi ťažké bremeno, „jednu z najťažších a najnebezpečnejších úloh“, ako hovorili Pravidlá, ktoré zostavili Vincent a Lujza. Sestry nakupovali potraviny a denne pripravovali a nosili stravu väzňom do ciel. Každý týždeň prali galejníkom šaty, starali sa o chorých, vhodne vybavili tých, čo odchádzali do Marseille, po ich odchode upratali miestnosti, vyprali a pozašivali slamníky... Skutočne plnili úlohu slúžok tých strašných a náročných „pánov“, ktorí sa im vysmievali, neslušne sa chovali, znevažovali a preklínali ich. Niekedy dokonca ich aj falošne obžalovali, zatiaľ, čo sestry „im slúžili zo všetkých síl“. **Prekvapujúca je odvaha Vincenta a Lujzy, že posielala svoje dcéry tam, kde sa zhromažďoval všetok odpad a zlo spoločnosti.** Nebude preháňaním, keď ich situáciu prirovnáme k situácii troch mládencov v ohnivej peci.

Sestry obstáli vo všetkých skúškach tak, ako im predpisovali Pravidlá. Hodili sa na to len tie najodvážnejšie. Tento druh služby dokázal vyčerpať trpezlivosť aj tých najsvätejších. Vincent sa obával, či to nebude nad sily Barbory Angibou, ktorá napriek svojej postave nemala najlepšie zdravie. Medzi galejníkmi opäť preukázala neobyčajnú silu ducha. Na konferencii, kde sa po jej smrti hovorilo o jej cnostiach, jej spolusestra povedala:

*„Bola som s ňou u galejníkov. **Veľmi trpezlivo znášala ťažkosti, na ktoré sa tam bežne naráža pre zlú povahu tých ľudí. Aj keď sa na ňu zlostili až tak, že hádzali polievku a mäso na zem a špatne jej nadávali, ona to znášala bez slova. Všetko pozbierala zo zeme a prejavila im vždy láskavú tvár, akoby nič zlého neboli povedali a urobili. Ba čo viac, päť-šesťkrát zabránila strážnikom, aby ich bili.**“*

Vincentov komentár bol vždy poučný:

*„Dcéry moje, pretože všetky, ako ste tu, môžete byť raz poslané slúžiť tým úbohým ľuďom, učte sa od našej sestry, ako sa treba správať, a to nielen medzi galejníkmi, ale všade. **Naučte sa od nej, ako treba trpezlivo znášať chudobných.**“*

Láskavo znášať chudobných je niekedy veľmi ťažké... Ale **Vincent to dokázal po celý život a priučal tomu aj iných. Chudobných nielen znášať, ale aj slúžiť im s láskou a s radosťou.** Okrem toho učil aj mystike, ktorá má animovať službu:

*„Majú ich získavať láskavosťou a súcitom, pamätajúc na poľutovaniahodný stav ich duše a tela, v akom sa obyčajne nachádzajú. **Nezabúdať, že aj oni sú údmí tela toho, ktorý sa stal otrokom, aby nás všetkých vykúpil z otroctva diabla... Sestry majú byť ako lúče slnka, čo sa predierajú cez nečistotu, ale sa neznečistia.**“*

*„Aké je to šťastie, môcť slúžiť tým biednym väzňom, vydaným do rúk ľudí, ktorí nemajú s nimi zľutovanie! **Videl som, že s tými úbohými ľuďmi zaobchádzali ako so zvieratami. To bolo príčinou, že Boh prišiel so svojim milosrdenstvom. Božia dobrota im preukázala dve dobrodenia: kúpil sa pre nich dom a slúžia im jeho vlastné dcéry, pretože dcéra kresťanskej lásky znamená to isté, čo Božia dcéra.**“*

MISIE NA GALEJACH

Trestanci, ktorí sa ocitli na palubách galejí, podliehali Vincentovej kompetencii ako kráľovského duchovného správcu. Členovia Misijnej spoločnosti venujú čas podľa možnosti duchovnej službe galejníkom. Vincent na začiatku roku 1643, po smrti kardinála Richelieu, ktorý bol najvyšším pánom, nad tými chudákmi, čo boli v jeho politike „potravou pre delá“, spoločným úsilím s ľuďmi, ktorí pociťovali potrebu konať bezprostrednejšie a účinnejšie, lebo zblízka poznali strašnú skutočnosť galejí, zorganizovali veľké misie na galejach. Vincent poslal štyroch kňazov misionárov a jedného brata, no to nestačilo na celú prácu, preto biskup de Gault musel poslať ďalších kňazov z iných spoločenstiev na pomoc, zapojil sa aj sám biskup s takým zanietením, že zomrel, nakaziac sa počas misií akousi chorobou.

Misie priniesli svoje zvyčajné ovocie, predovšetkým početné obrátenia heretikov a mohamedánov. Ich krst sa konal veľmi slávnostne za účasti početného zástupu veriacich. Pokračovali v projekte nemocnice pre galejníkov z roku 1618. Vďaka finančnej podpore, nadšeniu a vytrvalosti viacerých významných ľudí, ako vojvodkyne a kráľovnej, stavbu dokončili za dva roky. Chorým galejníkom sa zdalo, že ich preniesli z pekla do raja.

Zároveň postavili aj dom pre misionárov, ich hlavnou úlohou bolo v nemocnici duchovne pomáhať chorým galejníkom a každých päť rokov, konať misie na galejach. Mali aj oprávnenie menovať a odvolávať kaplánov lodí. V roku 1648 Vincent vybavil súhlas na delegovanie svojej funkcie kráľovského kaplána superiorovi domu, ktorý bol veľmi schopný, organizačne talentovaný, dobrého srdca. Dom v Marseille sa stal tretím najdôležitejším domom Spoločnosti. Vincent vždy stál za ním, akoby ho riadil na diaľku, svedčí o tom 150 listov, ktoré mu poslal. Je v nich všetko: rady, odporúčania, zákazy, povzbudenie, napomenutia, pochvaly, utešovanie... Hľadali spovedníkov, ktorí ovládali rôzne reči, zorganizoval štafetovú poštu, tak mohli byť galejníci v kontakte so svojou rodinou cez listy, alebo ich finančne podporiť.

Misionári boli naplnení duchom obetavosti, ktorého im vstiepoval Vincent, za krátko sa objavili mučeníci kresťanskej lásky. Sotva dva roky po založení domu v Marseille páter Ľudovít sa nakazil smrteľnou chorobou, keď pomáhal galejníkom, mal iba tridsaťpäť rokov a po ňom nasledovali ďalší. Dielo starostlivosti o galejníkov si vyberalo krvavú daň, **Vincent ich obetoval so srdcom plným bolesti, ale s vedomím, že je to cena za uskutočnenie kresťanskej lásky.**

Vojvodkyňa d'Aiguillon v roku 1643 žiadala Vincenta poslať misionárov do Berberska - Alžírsko, Tunisko, aby materiálne a duchovne pomáhali nešťastným väzňom, zajatcom a otrokom, unesených pirátmi. Prinášali im útechu, posilňovali v utrpení a v náboženstve, sprostredkovali vykúpenie. Za to boli väzni najvdáčnejší. Boli spojками s príbuznými, ktorí posielali peniaze na výkupné. Hovorí sa, že Vincent vykúpil vyše 1 200 väzňov. Život v zajatí bol plný utrpenia a ponižovania. Natlačení vo väzenských dierach, zbavený najzákladnejších práv boli nútení pracovať v kameňolomoch, na poliach, ako ťažné zvieratá otáčali žarnovy na mlynoch a tiež veslovali na galejach. Strava veľmi biedna. Často ich kruto trestali bičovaním, odtínaním končatín, rôznymi mukami a dokonca smrťou.

K fyzickému utrpeniu sa pridružovalo duchovné: vzdialenosť od vlasti, oddelenie od blízkych, neistota o možnosti vykúpenia, ponižovanie. Dochádzalo k strate solidarity medzi spoluväzňami, k zúfalstvu a k zrade, priestupkom proti mravnosti, voči ženám, chlapcom. Častým a neodolateľným pokušením bola apostáza ako jediná možnosť dostať sa z tejto strašnej situácie.

Pre Vincenta galejníci predstavovali ďalšiu z nespočetných kategórií chudobných, ktorým bolo treba pomôcť. Žiadna z nich nesmela byť vylúčená z dobrodení kresťanskej lásky. Vincentovo vysvetlenie:

*„Pretože **cnosť milosrdenstva má rozličné prejavy, aj Spoločnosť prevzala rôzne spôsoby pomoci chudobným: službu odsúdeným na galejach a otrokom v Berbersku...**“*

V oddelených budovách na území sv. Lazára bývali ešte ďalšie dve kategórie ľudí: **malý počet duševne chorých a skupinka nepolepšiteľných mladistvých, ktorí boli uväznení** na odporúčanie svojich rodín. Vincent s radosťou prevzal oba tieto záväzky, ktoré však vyžadovali od neho vypracovanie zásad, podľa ktorých by mohli týchto obyvateľov zapojiť do spirituality misionárov. **Vincent sa snažil, zahrnúť ich náležitou starostlivosťou.** Dostávali takú istú stravu ako ostatní členovia komunity, a ak sa niečo zanedbalo, Vincent to prísne karhal. **Jeho zanietenie bolo o to obdivuhodnejšie, že tak ako duševne chorí, tak aj väzni mu spôsobovali oveľa viac starostí než radosť a neraz ohrozovali priateľské vzťahy z vážnymi osobnosťami.**

1. Čo ťa prvé napadlo po prečítaní tohto zaujímavého textu?
2. O čo išlo Vincentovi, prečo konal tak, ako konal, čo je pozoruhodné na jeho spolupráci s laikmi, na vzťahu s cirkevnou vrchnosťou, kňazmi, sestrami?
3. Aká je podobnosť Vincentovej doby s tou dnešnou, mohol by som sa ja konkrétne do niečo podobného zapojiť?
4. Vidím niečo na Vincentovi, čo by som mal sto chutí robiť ako on? Vyprosiť si nejakú črtu, postoj, vlastnosť z jeho štýlu života?
5. Ako je možné, že sestry pokračovali v službe väzňom napriek tomu, že sa im dostával za to nevďak, ba aj výsmech a ponižovanie? Čo musí byť motívom našej služby druhým, aby sme v nej vytrvali napriek mnohým prekážkam a neúspechom.?